

MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA (MNAC)

El més immortal i titànic dels dies a Girona

El quadre quasi infinit de Martí Alsina

No gaire sovint hom pot fer de *flâneur* per la Girona del marge esquerre de l'Onyar, trobar-se amb les portes obertes de l'auditori Josep Irla i accedir a l'interior, on descobrirem una fabulosa sorpresa: el quadre pintat a pinzell amb materials a l'oli més gran, no de Girona, sinó de Catalunya. Un quadre rectangular que oficialment va renéixer a Girona el dia 23 d'octubre de 2010 en una de les parets de l'auditori Josep Irla, antigament la capella de l'hospital Santa Caterina, després d'un llarg i enrotllat repòs a les entranyes del MNAC a Barcelona. Per al *flâneur* o per a l'assistent a un acte organitzat en aquest espai gironí, de natural fosquíssim, la presència d'*El Gran dia de Girona* esdevindrà una colossal escena artística.

SEBASTIÀ GODAY > TEXT

>> Autoretrat (1870), de Ramon Martí i Alsina (Barcelona, 1826-1894).

Anem a pams o, més ben dit, a metres quadrats: 53,7, resultat de multiplicar els 4,96 metres d'alçada pels 10,82 d'amplada. Un quadre cinemascòpic, d'una perfecció professional poc comuna. S'explica que Ramon Martí i Alsina (1826-1894) va gairebé arruïnar-se amb la despesa que li comportà dur a terme aquest vast projecte pictòric i iconogràfic i que, per postres, les autoritats gironines del moment no van adquirir. Per altra banda, en aquest *El Gran dia de Girona* hom s'intriga per l'excessiva concentració d'elements iconogràfics gironins que, fins que no han estat degudament perfilats per les noves generacions d'historiadors gironins, han sobrevolat en l'ànim i la memòria de la gironitat més recalitrant: Girona, tres vegades immortal... La resistència gironina al

setge napoleònic en la Guerra del Francès ha estat degudament embolcallada per elements mítics poc exactes dirigits a bastir una llegenda hiperheroica del personatge central del quadre, el general espanyol Mariano Álvarez de Castro, que en realitat es deia Mariano José Manuel Bernardo Álvarez Bermúdez de Castro y López Aparicio.

En un altre primer terme, més a la dreta de la panoràmica, dues protagonistes membres de la Companyia de Santa Bàrbara, amb un llaç per sobre del colze esquerre, que en aquells dies de dificultat bèl·lica varen mostrar gran valor entre la primera línia i la rereguarda, en una mena de Creu Roja *avant la lettre*. Aquest dia gloriós per a la mítica gironina, el que ha estat per molts anys el Gran dia de Girona, era el 19 de setembre de 1809.

En el quadre, gairebé paradigma del corrent historicista de la pintura decimonònica

S'explica que Martí i Alsina va gairebé arruïnar-se amb la despesa del quadre i que, per postres, les autoritats gironines del moment no van adquirir

catalana —juntament amb *La Batalla de Tetuan*, de Marià Fortuny, de gairebé 30 metres quadrats i fet paral·lelament a *El Gran dia de Girona*, 1862-1864— hom pot gairebé endinsar-se en allò que hem sentit sovint denominar el fragor de la batalla: morts, ferits i més ferits, crits, boira, frares extremunciant, generals impàvids, tropes enardides, edifici cremant, sergentsines de Santa Bàrbara, fusells i espases, cornetes i destrals, trabucs i cistells, en un espai geogràfic gironí extramurs de molt fàcil reconeixement: Torre Gironella i caserna dels Alemanys. Tot ben harmonitzat en una composició pictòrica pletòrica però equilibrada, realista, que Martí i Alsina va sospedrar en estades a Girona i amb tota mena d'estudis preparatoris i quadres de format més adquireble.

Flanquejant la presentació en societat del vast territori de pintura bèl·lica, el Museu d'Art de Girona va armar una exhibició de les pintures i dibuixos preparatoris d'*El Gran dia de Girona* complementada amb l'edició d'un catàleg definitiu constituït per nou sucosos assajos històrics referents al quadre i a la seva època, i, també, amb els estudis previs a

la seva restauració a càrrec dels tècnics més experimentats del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya. Probablement va ser la darrera gran aportació humanística de l'extinta Fundació Caixa de Girona. No hi ha dubte que la pintura més corpulenta de Girona ha generat la publicació més aprofundida que mai s'hagi fet per a un sol quadre a les nostres contrades; l'han despul·lat per vestir-lo de la més gran dignitat, tal com es mereix. Un quadre que, en apropar-s'hi, encanta, que permet descobrir infinitat de detalls, que rescabala l'infamat segle XIX de l'art i posa al dia, en conseqüència lògica, l'estat de les mitologies arribistes ancestrals, que posa en valor la pintura de Ramon Martí i Alsina, que mostra —és una anècdota— un deliciós anacronisme en la bandera «rojigualda», que en el 1809 encara li faltaven trenta-quatre anys per ser l'ensinya del regne espanyol. Finestrear en *El Gran dia de Girona* ens farà feliços, i al general Álvarez de Castro el mantindrà heroicament impassible.

Sebastià Goday Cuixart
és historiador de l'art.

>> *El gran dia de Girona,*
de Ramon Martí Alsina.

Per saber-ne més
goo.gl/i17Szo
goo.gl/1R2O1C
goo.gl/Fvndsu

**És un quadre que, en apropar-s'hi, encanta,
i permet descobrir infinitat de detalls,
que rescabala l'infamat segle XIX de l'art**